

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/127/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5017200497
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 09. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Martinčeková
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:5017200497.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu Mgr. Michala Novotného a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: S. S. D., J. XX.XX.XXXX, G. M. K. XXXX/XX, XXX XX Ž., právne zastúpený: Advokátska kancelária ŠKODLER & PARTNERS s.r.o., so sídlom Dobšinského 12, 811 05 Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 40060-3/2017-BA zo dňa 07.11.2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sa/1/2022-48 zo dňa 25.04.2023, takto

rozhodol:

- I. Návrh žalobcu na prerušenie kasačného konania sa zamietá.
- II. Kasačná sťažnosť žalobcu sa zamietá.
- III. Žalovanej sa náhrada trov kasačného konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Krajský súd v Žiline (ďalej tiež len „správny súd“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 24Sa/1/2022-48 zo dňa 25.04.2023 (ďalej tiež len „napadnutý rozsudok“) zamietol podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) v znení účinnom do 30.06.2023 žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 40060-3/2017-BA zo dňa 07.11.2017 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“). Správny súd žalobcovi a žalovanej právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zmenila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Žilina č. 32754-2/2017-ZA zo dňa 05.04.2017 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej tiež ako „povinné poistenie“, resp. „sociálne poistenie“) žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej len „SZČO“) dňa 30.06.2010 tak, že vypustila text: „...zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2010.“ a doplnila text: „...nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008, ale zaniklo dňa 30. júna 2010.“, pričom v ostatnom prvostupňové rozhodnutie potvrdila.

3. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaná uviedla, že prvostupňové rozhodnutie bolo potrebné zmeniť, lebo v danom prípade bolo potrebné rozhodnúť nielen o zániku povinného poistenia žalobcu ku dňu 30.06.2010, ale aj o jeho nezániku ku dňu 31.08.2008. Slovenská lekárska komora (ďalej len „SLK“) vydala žalobcovi licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekář č. L1A/ZA/0347/05 s dátumom vzniku 03.10.2005, ktorá je oprávnením na vykonávanie činnosti podľa zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti a zakladá status SZČO na účely sociálneho poistenia. Podľa údajov poskytnutých Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky mal žalobca príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu za roky 2007 a 2008 vyššie ako je

zákonom č. 461/2003 Z. z. (ďalej „zákon o sociálnom poistení“) stanovená hranica. Za rok 2009 žalobca nemal príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, preto mu povinné poistenie SZČO zaniklo dňa 30.06.2010. Žalobca podal Registračný list fyzickej osoby - odhlášku (ďalej len „odhláška“), s dátumom zániku poistenia 31.08.2008. Povinné poistenie žalobcovi ako SZČO dňa 31.08.2008 nezaniklo, pretože mal naďalej licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (č. L1A/ZA/0347/05).

4. K odvolacím námietkam žalovaná uviedla, že v prípadoch, ak SZČO - lekár má platnú licenciu L1A (bez ohľadu na skutočnosť, či ju aj aktívne využíva) a v rozhodujúcom období má príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti vyšší ako je zákonom stanovená hranica príjmu, SZČO - lekárovi, povinné poistenie vzniká, resp. pokračuje. Pre posúdenie vzniku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia sa prihliada na všetky príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu, definované v § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 595/2003 Z. z.“), dosiahnuté v rozhodujúcom období, bez odpočítateľných výdavkov na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie týchto príjmov. Zákon o sociálnom poistení neustanovuje lehotu, v ktorej by mala príslušná pobočka Sociálnej poisťovne vydať rozhodnutie vo veci zániku povinného poistenia. S poukazom na ust. § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení žalovaná skonštatovala, že cit. zákon nekonkretizuje, o aký úkon má ísť, preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Podľa žalovanej prvostupňové rozhodnutie spĺňa všetky zákonné náležitosti uvedené v § 209 ods. 2 a 4 zákona a sú v ňom uvedené všetky skutočnosti, z ktorých prvostupňový orgán vychádzal a právne predpisy, na základe ktorých rozhodol. Odhláška s dátumom zániku poistenia 31.08.2008 má len deklaratórny charakter, nie je rozhodnutím, ktoré nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť.

5. Správny súd uviedol, že v poradí prvý rozsudok č. k. 24Sa/43/2017-84 zo dňa 11.06.2018 v tu prejednávanej veci, bol zrušený rozsudkom kasačného súdu sp. zn. 9Sžsk/112/2018 zo dňa 30.03.2022 a vec bola vrátená správneému súdu na ďalšie konanie s poukazom na závery rozsudku veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) sp. zn. 1Vs/3/2019 a uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV.ÚS 610/2021, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019. Správny súd skonštatoval, že rozhodnutie ústavného súdu, ako aj rozhodnutie veľkého senátu NS SR je pre súdy záväzné.

6. Podľa správneho súdu licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolání lekár, udeľovaná v zmysle § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (tzv. licencia typu L1A), predstavuje v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, čo žalobcovi zakladalo status SZČO na účely sociálneho poistenia aj po 31.08.2008. Prípadné rozhodnutie držiteľa licencie fakticky nevyužívať túto licenciu pre účely zárobkovej činnosti nemá pre kvalitatívnu stránku statusu SZČO právnu relevanciu. Po zrušení povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia Žilinským samosprávnym krajom žalobca síce oznámil pobočke Sociálnej poisťovne formou odhlášky, že mu poistenie zaniká ku dňu 31.08.2008, avšak u žalobcu nedošlo k zániku všetkých oprávnení na výkon samostatnej zárobkovej činnosti, keďže bol aj naďalej držiteľom platnej licencie typu L1A. Preto odhlášku z povinného poistenia nie je možné stotožňovať s vyhlásením o nevykonávaní činnosti SZČO podávaným podľa § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, majúcim za následok zánik povinného poistenia. Správny súd odhlášku nepovažoval ani za konkludentný prejav vôle majúci atribúty takého vyhlásenia.

7. Námietku žalobcu o oneskorenom rozhodnutí prvostupňového správneho orgánu vyhodnotil správny súd ako nedôvodnú. Zákon o sociálnom poistení neukladá Sociálnej poisťovni lehotu, v ktorej je povinná rozhodnúť o vzniku, zániku alebo o prerušení sociálneho poistenia v sporných prípadoch. Správny orgán nemal dôvod považovať vec za sporný prípad, ktorým sa stal až získaním informácie, že žalobca je držiteľom licencie L1A, z ktorého dôvodu následne rozhodol o nezániku povinného poistenia SZČO ako o spornom prípade podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona o sociálnom poistení a nie v konaní o obnove konania, ako nesprávne uviedol žalobca.

8. Námietku žalobcu, že prvostupňový správny orgán neupovedomil žalobcu o začatí konania, čím mu neposkytol možnosť vyjadriť sa k začatému konaniu, správny súd takisto vyhodnotil ako nedôvodnú. S poukazom na ust. § 184 ods. 8 a § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení skonštatoval, že cit. zákon

nekonkretizuje, o aký úkon má ísť, preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými dokladmi pre rozhodnutie. Sociálna poisťovňa nemá v danej veci podľa zákona o sociálnom poistení ani povinnosť upovedomiť o začatí konania všetkých známych účastníkov konania a pred vydaním rozhodnutia dať možnosť vyjadriť sa účastníkovi konania k jeho podkladu, ako to ukladá Správny poriadok. Žalobca mal možnosť v odvolaní proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa uplatniť svoje námietky, čo v danej veci aj využil, žalovaná sa s jeho námietkami v rozhodnutí vysporiadala, a preto podľa názoru správneho súdu nedošlo k porušeniu zákonných práv žalobcu.

9. Proti tomuto rozsudku podal kasačnú sťažnosť žalobca (ďalej aj ako „sťažovateľ“) z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) a f) SSP. Žiadal, aby kasačný súd prerušil konanie o kasačnej sťažnosti a podal predsedovi Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NSS SR“, resp. „kasačný súd“) podnet na zaujatie stanoviska pléna NSS SR k zjednoteniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov v právoplatných rozhodnutiach veľkého senátu správneho kolégia NS SR. Ak sa tomuto jeho návrhu nevyhoví, žiadal, aby kasačný súd rozsudok správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

10. Podľa sťažovateľa možno obe rozhodnutia správnych orgánov považovať za arbitrárne a nepreskúmateľné. Za nedostatok odôvodnenia týchto rozhodnutí označil absenciu zrozumiteľného vysvetlenia dôvodu vydania, vzhľadom na časový odstup medzi rozhodnutím a podaním odhlášky z poistenia a či cit. „Bolo zákonnou povinnosťou sociálnej poisťovne prvostupňové rozhodnutie vydať, alebo išlo o jeho vlastnú iniciatívu? Išlo o formu opravy pochybenia v evidencii sociálnej poisťovne, alebo má prvostupňové rozhodnutie respektíve napadnuté rozhodnutie slúžiť na dovyrubenie poistného?, alebo iné?“.

11. Namietal, že prvostupňový správny orgán závažne porušil jeho práva ako účastníka konania, keď mu bola odňatá možnosť konať pred správnym orgánom, ktorý bez jeho priamej účasti vydal prvostupňové rozhodnutie. Tým, že žalovaná sa s postupom prvostupňového správneho orgánu stotožnila, je vadou zaťažené celé konanie a obe rozhodnutia boli vydané v rozpore so zákonom.

12. Sťažovateľ uviedol, že vo vzťahu k licencií L1A existujú dva právne názory veľkého senátu NS SR, a to rozhodnutie sp. zn. 1Vs/1/2019 zo dňa 30.04.2019 a rozhodnutie sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020. Poistka proti omylu, ktorou argumentoval Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 610/2021, nemôže byť legitímnym dôvodom zmeny judikatúry veľkého senátu kasačného súdu, ale má slúžiť len na nápravu základných väd a omylov zásadného významu, pričom poukázal na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva. Pôvodný názor veľkého senátu v rozhodnutí sp. zn. 1Vs/1/2019 žiaden takýto nedostatok nevykazoval. Sťažovateľ ďalej poukázal na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, ktorá preferuje zdržanlivosť pri zmene judikatúry. Len zmena právneho názoru, ktorá vychádza z rozdielneho (nového) zloženia veľkého senátu NS SR nemôže sama osebe ospravedlňovať vydanie úplne protichodného rozhodnutia v tej istej skutkovej a právnej veci, bez zmeny fundamentálnych resp. objektívnych okolností prípadu. Ak došlo v rámci právoplatných rozhodnutí „Veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ako právneho predchodcu Veľkého senátu Najvyššieho správneho súdu)“ k rozdielnemu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, musí plénum NSS SR obligatórne prijať zjednocujúce stanovisko, ktoré je pre členov pléna záväzné, a tým zjednotiť rozdielnu rozhodovaciu prax „Veľkého senátu správneho súdu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky“. Inak sa zasahuje do princípu právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

13. Žalovaná sa k obsahu kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním zo dňa 24.07.2023. Stotožnila sa s právnymi závermi správneho súdu a navrhla kasačnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

14. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), po oboznámení sa s administratívnym a súdnym spisom a po oboznámení sa s dôvodmi kasačnej sťažnosti, ktorými nebol viazaný (§ 453 ods. 2 SSP), zistil, že tieto sú nedôvodné, pričom sám

nezistil dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku a preto bolo potrebné kasačnú sťažnosť zamietnuť z nasledovných dôvodov:

15. Podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010 samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

16. Podľa § 21 ods. 1 cit. zákona povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

17. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) cit. zákona povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

18. Podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov zdravotnícke povolanie sa vykonáva na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10).

19. Podľa § 10 ods. 1 cit. zákona samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolani lekárom, zubným lekárom, sestrou, pôrodnou asistentkou, fyzioterapeutom, liečebným pedagógom, logopédom, psychológom a masérom. Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a/).

20. Podľa § 10 ods. 2 cit. zákona samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení.

21. Predmetom kasačného konania je posúdenie správnosti rozsudku správneho súdu, ktorý sa po preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovanej stotožnil so záverom, že sťažovateľovi nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31.08.2008, ale zaniklo dňa 30.06.2010.

22. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, pričom poukazuje na pre vec podstatné skutočnosti:

- SLK vydala sťažovateľovi licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/ZA/0347/05 s dátumom vzniku oprávnenia 03.10.2005;

- podľa výpisu Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky mal sťažovateľ za zdaňovacie obdobie 2007 a 2008 príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti [§ 6 ods. 1 písm. c) zákona č. 595/2003 Z. z.] vyšší ako je zákonom stanovená hranica príjmu: príjmy sťažovateľa z podnikania za rok 2007 (1 454 586,00 Sk) presiahli zákonom ustanovenú sumu 97 200,00 Sk, príjmy sťažovateľa z podnikania za rok 2008 (1 297 701,00 Sk) presiahli zákonom ustanovenú sumu 3 546,00 eur (pozn. kasačného súdu: príjmy sťažovateľa za rok 2008 po prepočte konverzným kurzom 30,126 boli vo výške 43 075,78 eur), za rok 2009 sťažovateľ nemal príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu;

- správny súd rozsudkom č. k. 24Sa/43/2017-84 zo dňa 11.06.2018 zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie;

- kasačný súd rozsudkom sp. zn. 9Sžsk/112/2018 zo dňa 30.03.2022 zrušil rozsudok správneho súdu č. 24Sa/43/2017-84 zo dňa 11.06.2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie s poukazom na rozhodnutie

veľkého senátu NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020 a ÚS SR č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021, pričom vyslovil nasledovné:

„... 42. Zo skutkových zistení danej veci vyplýva, že žalobca aj po vydaní rozhodnutia č. 4002/2008/OZ zo dňa 18. júla 2008 Žilinského samosprávneho kraja, ktorým žalobcovi ku dňu 31. augustu 2008 zrušil povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení v odbore psychiatria, bol i naďalej držiteľom licencie číslo: L1A/ZA/0347/05 vydanou Slovenskou lekárskou komorou dňa 3. októbra 2005 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe a za predchádzajúce obdobie vykazoval príjem. Preto Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z., keď rozhodla tak, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008, ale zaniklo dňa 30. júna 2010, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu Najvyššieho súdu SR v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobca ako držiteľ licencie L1A mal postavenie (status) samostatne zárobkovo činnéj osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., keď v prípade žalobcu ako držiteľa licencie L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jeho vôle ako držiteľa tejto licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobca ako držiteľ tejto licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíval, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.“

23. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku správneho súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami sťažovateľa uvedenými v kasačnej sťažnosti a dospel k zhodnému záveru ako správny súd. Kasačný súd nezistil dôvody, pre ktoré by sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku správneho súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku a nejavia sa ako arbitrárne, ale dávajú zrozumiteľným spôsobom a v dostatočnom rozsahu odpoveď na zásadné právne otázky. Je potrebné zdôrazniť, že právnym posúdením veci sa už NSS SR zaoberal vo svojom skoršom rozsudku, ktorým bol správny súd viazaný, pričom od názorov v ňom vyslovených sa kasačný súd nemá dôvod odchyliť.

24. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti opätovne otvoril otázku, či mu držba licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) zakladala povinné nemocenské a dôchodkové poistenie. Kasačný súd v súvislosti s postavením lekára ako SZČO poukazuje na predchádzajúci rozsudok kasačného súdu sp. zn. 9Sžsk/112/2018, ktorý poukázal na právne závery uvedené v rozsudku veľkého senátu NS SR zo dňa 24.11.2020 sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorým bolo prekonané jeho skoršie rozhodnutie sp. zn. 1Vs/1/2019. Rozhodnutie veľkého senátu NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019 prešlo i testom ústavnosti (ústavná sťažnosť bola ústavným súdom odmietnutá uznesením sp. zn. IV. ÚS 610/2021 zo dňa 30.11.2021). Kasačný súd vzhľadom na to, že uvedený rozsudok veľkého senátu bol analyzovaný už v predchádzajúcom zrušujúcom rozsudku, nebude podrobne citovať časti jeho odôvodnenia; poukazuje len na jeho podstatné závery. V rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 veľký senát NS SR formuloval právny názor, podľa ktorého licenciu L1A ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti je treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A, považovaný za SZČO na účely zákona o sociálnom poistení. Lekár, ktorý je držiteľom takejto licencie, je oprávnený na jej základe podnikáť. V dôsledku toho je držba tejto licencie oprávnením, ktoré vytvára právny vzťah, ktorý zakladá dosahovanie príjmov podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. Podľa ust. § 21 ods. 1 a 2 cit. zákona povinné nemocenské a dôchodkové poistenie SZČO vzniká, ak jej príjem z podnikania a inej zárobkovej činnosti (nielen z licencie L1A) dosiahne určenú hranicu. Z týchto ustanovení však nijako nevyplýva, že by mala žalovaná skúmať, či príjem podľa § 3 ods. 1 písm. b) cit. zákona sťažovateľ dosahoval len z činnosti vykonávanej na základe tejto licencie, alebo ho dosahoval na základe akéhokoľvek iného (hoci aj medzičasom zaniknutého) oprávnenia.

25. Kasačný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené nestotožnil so základnou námietkou sťažovateľa, že podnikateľskú činnosť ako SZČO vykonával len do 31.08.2008, t. j. do zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení. Sťažovateľ aj v období

po 31.08.2008 spĺňal podmienky pre status SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010, pretože mal oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 578/2004 Z. z. Zároveň v rozhodnom období (roky 2007 a 2008) dosiahol príjem z podnikania, ktorý prevyšoval zákonom ustanovenú hranicu, čím boli splnené podmienky pre vznik, resp. trvanie povinného nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia podľa § 14 ods. 1 písm. b) a § 15 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v období od 01.07.2008 do 30.06.2009 a v období od 01.07.2009 do 30.06.2010.

26. Pokiaľ sťažovateľ argumentoval, že z licencie L1A v období po 31.08.2008 nedosahoval príjem, kasačný súd uvádza, že táto námietka je nedôvodná, lebo pre posúdenie vzniku povinného poistenia od 01.07.2008, resp. jeho trvania po 31.08.2008 až do 30.06.2010, je podstatný príjem z podnikania sťažovateľa (t. j. nie len príjem naviazaný na licenciu L1A), ktorý vykázal v daňovom priznaní za roky 2007 a 2008 a ktorý bol vyšší ako zákonom ustanovená hranica. Tento názor je plne v súlade s názorom vysloveným v rozsudku veľkého senátu sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020.

27. Za dôvodnú nie je možné považovať ani námietku sťažovateľa, že prvostupňový správny orgán rozhodol o nezániku povinného poistenia až po 9 rokoch od podania odhlášky. Kasačný súd konštatuje, že podanie odhlášky má len deklaratórny účinok a samo o sebe nie je hmotnoprávnym dôvodom pre zánik povinných poistení. Odhláška je evidenčným úkonom poistenca, ktorým poistenec plní povinnosť odhlásiť sa z povinného poistenia (§ 228 ods. 3 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010). Zo zákona o sociálnom poistení nevyplýva povinnosť Sociálnej poisťovne vydať na základe podanej odhlášky rozhodnutie o zániku vyznačením v spise. Akceptácia odhlášky žalovanou tak nemá povahu právoplatného rozhodnutia o zániku povinného poistenia. Naopak, ak žalovaná považuje údaje v odhláške za sporné, môže v nedávkovom konaní podľa § 172 ods. 5 cit. zákona rozhodnúť o zániku inak ako uviedol v odhláške poistenec. Zároveň je potrebné uviesť, že v zmysle zákona o sociálnom poistení rozhodovanie v nedávkovom konaní nie je limitované žiadnou lehotou, teda rozhodnutie môže byť vydané vždy, ak sú na to zákonné dôvody. Povinnosť preukazovať skutočnosť rozhodujúce pre vznik, trvanie, prerušenie a zánik povinného poistenia prináleží poistencovi a sťažovateľ nesporne disponoval informáciou, že jeho licencia L1A bola v relevantnom období stále platná, čo však príslušnému správne mu orgánu pri podaní odhlášky neoznámil. Takisto si bol vedomý údajov, ktoré sám uviedol v daňových priznaniach za roky 2007 a 2008, čo boli dva základné momenty pre vydanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne. Pretože prvostupňový správny orgán podstatnú skutočnosť, že sťažovateľ je držiteľom licencie L1A v povolani lekára aj po 31.08.2008, zistil až na základe údajov poskytnutých SLK, bolo potrebné rozhodnutie vydať, a to aj v prípade, ak boli skutočnosť rozhodujúce pre posúdenie okolností trvania povinného poistenia, zistené spätne.

28. Pokiaľ sťažovateľovi chýbala odpoveď na otázku, čo bolo „skutočným“ dôvodom jeho vydania, samotný dôvod, pre ktorý bolo prvostupňové a preskúmané rozhodnutie vydané, je z oboch rozhodnutí zrejmý; je ním splnenie zákonom ustanovených podmienok pre vznik (trvanie) povinného poistenia sťažovateľa aj po 31.08.2008. Hľadanie iného dôvodu zo strany žalobcu sa kasačnému súdu javí ako argumentovanie účelové.

29. Konanie, ktoré sa začalo na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ako tomu bolo aj v predmetnom prípade, je podľa § 185 ods. 4 cit. zákona začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon. Zákon o sociálnom poistení však nekonkretizuje, o aký úkon má ísť a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie prvostupňového rozhodnutia. Sťažovateľ mal možnosť v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu uplatniť svoje námietky, čo v danej veci aj využil a žalovaná sa s jeho námietkami v rozhodnutí riadne vysporiadala. Preto nedošlo k porušeniu zákonných práv sťažovateľa, vrátane jeho procesných práv a preto námietka sťažovateľa o ich porušení bola nedôvodná.

30. K námietke sťažovateľa vzťahujúcej sa k otázke právnej istoty v súvislosti s rozhodnutiami správnych orgánov, kasačný súd uvádza, že podľa čl. 2 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov v spojení s § 5 ods. 1 SSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. O otázkach, ktoré sú predmetom tohto konania, urobil právne závery veľký senát NS SR rozsudkom z 24.11.2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorý prešiel

testom ústavnosti. Tento rozsudok je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný (§ 466 ods. 3 SSP) a je podkladom pre ustálenie rozhodovacej praxe v totožných otázkach. Existencia dvoch protichodných rozhodnutí nie je zdrojom nekonzistentnosti judikatúry najvyššieho (správneho) súdu. Zákon totiž podobnú situáciu vyslovene predpokladá (§ 466 od. 3 SSP) a možno z neho logicky vyvodíť jej riešenie, že záväzným zostáva len právny názor vyslovený neskôr (obdobne rozhodnutie NSS SR sp. zn. 7Ssk/27/2023). Kasačný súd v tejto súvislosti poukazuje tiež na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 137/2024 zo dňa 20.03.2024 v obdobnej právnej veci, cit.: „...nové rozhodnutie veľkého senátu je „len“ kryštalizáciou judikatúrnej tvorby právneho názoru v skutkovej situácii určitého typu, ktorá je spojená s prelomením skoršieho právneho názoru na horizontálnej línii názorovej konkurencie (v rámci najvyššieho súdu alebo najvyššieho správneho súdu), aj keď s účinkami záväznosti nielen pre aktuálne posudzovanú vec, ale aj so zákonom ustanoveným atribútom širšej následnej záväznosti (§ 48 ods. 3 Civilného sporového poriadku, § 466 ods. 3 SSP) orientovanej na rozhodovanie senátov súdu, ktorého súčasťou je veľký senát (najvyššieho súdu alebo najvyššieho správneho súdu) s aplikačnými účinkami pro futuro.“ Kasačný súd dodáva, že nemožno ani tvrdiť, že by sťažovateľ v roku 2008 konal (mohol konať) s dôverou v právny názor vyplývajúci zo skoršieho rozhodnutia veľkého senátu, keď v tom čase nebolo vydané. Ak však správny súd formuloval svoje právne názory v intenciách právneho názoru vyplývajúceho z rozsudku veľkého senátu sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020, nemohlo dôjsť k porušeniu princípu právnej istoty v danej veci.

31. K návrhu sťažovateľa na prerušenie konania z dôvodu existencie dvoch vyššie uvedených rozhodnutí veľkého senátu, kasačný súd s poukazom na ust. § 452 ods. 1 SSP v spojení s ust. § 100 ods. 1 a 2, konštatuje, že kasačné konanie možno prerušiť, pokiaľ existujú predbežné otázky (otázka, ktorú kasačný súd nie je oprávnený riešiť, návrh na vyslovenie nesúladu právneho predpisu alebo prejudiciálna otázka podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie), ak preskúmané rozhodnutie bolo napadnuté protestom prokurátora (v prerokúvanej veci nebolo), ak žalobca nedal súhlas na zastavenie konania, ak bolo napadnuté rozhodnutie zrušené alebo zmenené (čo sa v tu prejednávanej veci nestalo), prípadne ak to zhodne navrhnú všetci účastníci (prerušenie navrhol len sťažovateľ). Z dôvodov prerušenia by tak v prejednávanej veci teoreticky mohol prichádzať do úvahy len dôvod uvedený v § 100 ods. 2 písm. a) SSP, teda ak prebieha súdne konanie alebo administratívne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam na rozhodnutie správneho súdu, alebo ak správny súd dal na také konanie podnet. Správny súdny poriadok tak výslovne ustanovuje, že musí ísť o konanie „súdne“ alebo „administratívne“, v ktorom sa rieši predbežná otázka (napr. v zmysle § 132 SSP), čo nie je prípad sťažovateľa, keďže žiadne takéto konanie neprebíha. Okrem toho vo všeobecnosti platí, že zjednotenie výkladu nie je predbežnou otázkou zodpovedajúcou napr. § 132 SSP a postup kolégia, resp. pléna pri prijímaní stanoviska nie je ani súdnym, ani administratívnym konaním. Vzhľadom na vyššie uvedené neprichádza podľa názoru kasačného súdu do úvahy prerušenie kasačného konania zo sťažovateľom uvádzaného dôvodu. Uvedeným postupom nemôže dôjsť ani k porušeniu práva na zákonného sudcu, keďže účastník nemá nárok na to, aby senát kasačného súdu dal podnet na prijatie stanoviska (porov. uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 439/2023 a sp. zn. III. ÚS 440/2023).

32. Administratívne rozhodnutia vydané žalovanou a prvostupňovým správnym orgánom boli riadne odôvodnené, sťažovateľ ako účastník konania dostal odpoveď na všetky zásadné otázky, nemožno ich hodnotiť ako arbitrárne či nepreskúmateľné, preto sa kasačný súd stotožnil so záverom správneho súdu o ich zákonnosti. Skutočnosť, že so závermi rozhodnutí správnych orgánov sťažovateľ nesúhlasí, nie je dôvodom na vyslovenie ich nezákonnosti. Vzhľadom na uvedené vyhodnotil kasačný súd sťažnostné námietky sťažovateľa ako plne nedôvodné, pričom sám nezistil dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku správneho súdu, preto bolo potrebné kasačnú sťažnosť zamietnuť podľa § 461 SSP.

33. O náhrade trov kasačného konania vo vzťahu k žalovanej bolo rozhodnuté podľa § 168 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP. Žalovaná bola v konaní úspešná, avšak súd jej náhradu trov konania nepriznal, pretože neboli splnené podmienky aplikácie § 168. Sťažovateľ ako neúspešný účastník kasačného konania nemá právo na náhradu jeho trov (§ 167 ods. 1 a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP).

34. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.